

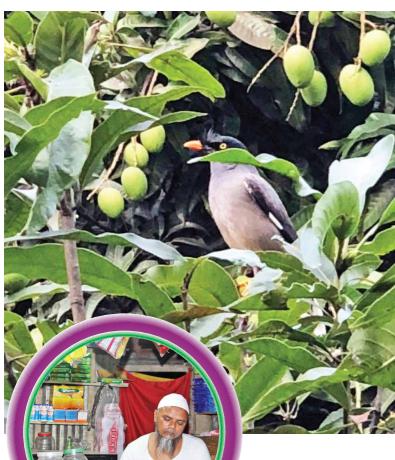

বিশেষ ক্রোডপত্র

[পরিতোষ চন্দ্ৰ বৰ্মন একজন কৃষক। তিনি গাইবাঙ্কাৰ সদৱ উপজেলাৰ রামচন্দ্ৰপুৰ ইউনিয়নেৰ রামচন্দ্ৰপুৰ গ্রামেৰ বাসিন্দা। কৃষকজীবি তাৰ জীবনেৰ মূল অবস্থণ। তাই বৈশাখ তাৰ জীবনেৰ বিশেষ তাৎপৰ্য বহন কৰে।]

“বৈশাখ মাস আমাৰ জন্য অত্যন্ত গুৰুত্বপূৰ্ণ, কাৰণ এই মাসে আমি একটি ফসল তোলাৰ পৰি আৰোকটি ফসলেৰ জন্য জৰি প্ৰস্তুত কৰি। তাৰে বৈশাখ মাস তাৰ চৰকোটাৰ হাবিৰিয়েছে। এখন আৰ আগোৰ মতো বৈশাখে বৃষ্টি পাওয়া যায় না। জৰিম অবসৰ ও উৰ্বৰতা দৃঢ়োই আৰ আগোৰ মতো নেই। এখন একটিৰ পৰি আৰোকটি আৰাদ কৰি সাবেৰ মাধ্যমে। তা যাই হোক, বৈশাখেৰ প্ৰথম দিনটি আমি উপভোগ কৰি। গ্ৰামে মেলা বসে, গান-বজনা হয়। আমি সেখানে আমাৰ পৰিবাবকে নিয়ে যাই। আমাৰ নতুন পোষাক পৰে নতুন ধানেৰ পাত্তা ভাত খাই।”

[দিনজগুৰেৰ কাহারোল উপজেলাৰ তাৰাগাঁও ইউনিয়নেৰ ছাতইল গ্রামেৰ বাজারে মো. তাৰিৰ আলীৰ ছেট একটি মদি দোকান। গ্ৰামীণ সমাজে হালখাতা একটি পুৰনো প্ৰথা হলো তিনি এখন আৰ তা পুলন কৰেন না।]

“আগে নিয়মিত দাওয়াত কাৰ্ত্তেৰ মাধ্যমে হালখাতা কৰতাম। দেনাদৰদেৱ দাওয়াত দিতাম। তাৰ আসত এবং দেনাপাওনা বুৰিয়েও দিত। এখন দাওয়াত দিলেও তাৰ আসে না। তাই আমিও আৰ হালখাতা কৰি।

[১৩ বছৰ ধৰে গাইবাঙ্কাৰ শহৰে ফুলেৰ ব্যবসা কৰছেন নয়ন কুমাৰৰ সৱকাৰ। বৈশাখ এলোই তাৰ ব্যস্ততা বৃহৎ মেটে যায়।]

“পহেলা বৈশাখ এলোই আমাৰেৰ ব্যস্ততা বাড়ে, বাড়ে লাল-সাদা ফুলেৰ চাহিন। তাৰে নৰবৰ্ষকে কেন্দ্ৰ কৰে আগো যে ফুলেৰ ব্যবসা হত, তা এখন আৰ হয় না। বৰং বিশে, জন্মদিন ও অন্যান্য উৎসবে মানুষ এখন ফুল বেশি কিনছে। তাৰপৰে নৰবৰ্ষেৰ ভোজে যখন শহৰেৰ রাস্তাগুৰোৱে গাঁদা আৰ জৰাৰ সুবাসে ভৱে ওঠে, তখন মনে হয় আমাৰ ফুলব্যবসায়ীৰা শুধু ফুল বিক্ৰি কৰি না—আমাৰ বিক্ৰি কৰি উভয়েৰ বংশ, সুবাস এবং নতুন বছৰেৰ আশাৰ বাৰ্তা।”

[অপূৰ্ব সাহা ব্র্যাক-এ কৰ্মৰত একজন উন্মুক্তনকী। তিনি বিশেষ কৰেন পহেলা বৈশাখ কেলে উৎসব নয়, বৰং সামাজিক সংহতিৰ একটি প্ৰায়ৰক্ষণ।]

“পহেলা বৈশাখ সব বয়স, ধৰ্ম ও ধৈৰ্যৰ মানুষকে একত্ৰি কৰে, যা সামাজিক সম্প্ৰতিৰ বাজানোৰ শক্তিশালী মাধ্যম। এছাড়াও, এই উৎসবে স্থানীয় অৰ্থনৈতিকে গতি দেয়, মেলাৰ মাধ্যমে স্থানীয় পণ্যৰ বিক্ৰি বাড়ে, যা ব্যবসায়ীদেৱ জন্য ইতিবাচক।”

[মনমোহন পাল, একজন মৃৎশিল্পী। তিনি গাইবাঙ্কাৰ জেলাৰ সদৱ উপজেলাৰ বাদিয়াখালী ইউনিয়নেৰ গোৱাইল বাড়ী গ্রামেৰ বাসিন্দা। নিয়মিত কাৰ্জেৰ পাশাপাশি তিনি বৈশাখেৰ মঙ্গল শোভাভাজাৰেৰ জন্য ময়োশ্বে, মাটিৰ ঢেল, মোঢ়া ও বিভিন্ন সাজসজ্জাৰ সামগ্ৰী তৈৰি কৰে উৎসবেৰ থাপাবস্থত আৰহ যোগ কৰেন।]

“নৰবৰ্ষৰ সময়ে নতুন মাটিৰ জিনিস কেনেৰ রীতিৰ রয়েছে, যা সৌভাগ্য ও সুন্দৰিৰ প্ৰাতীক হিসেবে বিবেচিত হয়। তাই বৈশাখেৰ মঙ্গল শোভাভাজাৰ আমাৰদেৱ তৈৰি মাটিৰ মুৰোশ, মাটিৰ ঢেল, মোঢ়া ও বিভিন্ন সাজসজ্জাৰ সামগ্ৰী শোভা পায়। শোভাভাজাৰেৰ পাশাপাশি মেলায় আমাৰদেৱ তৈৰি মাটিৰ ইঁতি-কলসি, ডেকচি, ফুলদানি ও বিভিন্ন শোভাভাজাৰ উপকৰণ এবং রঙিন মাটিৰ হস্তশিল্পেৰ চাহিন বেড়ে যায়। তাই সারা বছৰেৰ ব্যবসায়া প্রায় এই সময়েই হয়।”

[দেওয়ান ফাহিম হোসেন গাইবাঙ্কাৰ কমিউনিটি রেডিও ‘রেডিও সারাবেলা’ ১৪.৮ এফএম’-এ কাজ কৰেন। সাংবাদিকতাৰ মাধ্যমে তিনি বাংলা সংস্কৃতি ও উৎসবেৰ প্ৰাণজীবন তুলে ধৰেন।]

“নৰবৰ্ষৰ দিনে সকা঳ থেকে বিভিন্ন অনুষ্ঠান সৱাসিৰ সম্পত্তিৰে আমাকে রিপোর্টিং এ থাকতে হয়। এই দিনটাতে একটু অন্যৰকম বাজালি সাজে আমিও সজাজ ঢেক্টা কৰি। সৰ্বজনীন এই উৎসবেৰ পালনেৰ স্বৰূপ প্ৰচাৰেৰ পথিকটি আৰোকটি কৰি। এভাবেই কাটে আমাৰ পহেলা বৈশাখ।”

প্ৰবাসী এক বাজালি তাৰ শেকড়েৰ টানকে জিইয়ে রাখেৰে বাবে বৈশাখ উৎসবেৰ মাধ্যমে।

“বৈশাখে থেকেও আমি বাংলা নৰবৰ্ষ উত্থাপন কৰি। প্ৰবাসী বাজালিদেৱ সাথে মিলে আমাৰ সাংস্কৃতিক অনুষ্ঠানেৰ আয়োজন কৰি। নতুন আৰোহণ হোৱাৰ হাওয়া, বৰুৱাৰ ঘুড়েছা—সব বিলিয়ে মনটা একেবৰে বালোয়া ভেসে থাকে। নতুন বছৰে মানেই নতুন কৰে বালোয়াৰ সংস্কৃতিকে ধাৰণ কৰাৰ প্ৰতিজ্ঞা।”

বৈশাখেৰ স্বপ্নেৰ হাওয়ায়ৰ ভেসে আসে অদৃশ্য স্বতন্ত্ৰণ গভীৰতায় মিশে থাকা অমৃতবাদ।

শিকড়েৰ গভীৰতাৰ থেকে পহাড়েৰ প্ৰতিটি কোণ অতীত ভুলি গিয়ে, মানুষ ও প্ৰকৃতি মিলিমিশে বুনে নতুন জীবনেৰ রঞ্জিত স্ফুল।

বৈশাখেৰ স্বপ্নেৰ হাওয়ায়ৰ ভেসে আসে অদৃশ্য স্বতন্ত্ৰণ গভীৰতায় মিশে থাকা অমৃতবাদ।

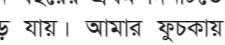
সংস্কৃতিৰা ফুলেৰ মাতাৰ প্ৰক্ষুটি হয়

শিকড়েৰ গভীৰতাৰ থেকে

পহাড়েৰ প্ৰতিটি পাথৰ চুনেৰে ভৰে রাখে জীবনগাথা

তুু পাহাড় জানে শুধুমাত্ৰ অঞ্চলিক কথা—

নতুন সূৰ্যেৰ আলোয় সে খুলে দেয় জীবনেৰ গৃহ দ্বাৰ।

সুবুজ গহনতা তাৰ গানে জীবনেৰ ইশৰার দেয়

তাৰ প্ৰতিটি স্তৰে অনাবিল মৃতুৰ রহস্য লুকিয়ে রাখে

পহাড় কথা বলে, তাৰ গভীৰতাৰ জাগণ অনন্ত ভাবনামালা

উৎসবেৰ আলোয় মিলে যায় মানুষ আৰ প্ৰকৃতি

সংস্কৃতিৰ অপৰাপ সীমানাৰ প্ৰস্ফুটি হয়

এক মহাজাগতিক জীবন

সম্প্ৰিশখেৰ সমৰ্পিত হয় একতাৰ চিৰন্তন দন্দ।

১১-০৪-২০২৫ খ্রি।

[মনমোহন পাল, একজন মৃৎশিল্পী। তিনি গাইবাঙ্কাৰ জেলাৰ সদৱ উপজেলাৰ বাদিয়াখালী ইউনিয়নেৰ গোৱাইল বাড়ী গ্রামেৰ বাসিন্দা। নিয়মিত কাৰ্জেৰ পাশাপাশি তিনি বৈশাখেৰ মঙ্গল শোভাভাজাৰেৰ জন্য ময়োশ্বে, মাটিৰ ঢেল, মোঢ়া ও বিভিন্ন সাজসজ্জাৰ সামগ্ৰী তৈৰি কৰে উৎসবেৰ থাপাবস্থত আৰহ যোগ কৰেন।]

“নৰবৰ্ষৰ সময়ে নতুন মাটিৰ জিনিস কেনেৰ রীতিৰ রয়েছে, যা সৌভাগ্য ও সুন্দৰিৰ প্ৰাতীক হিসেবে বিবেচিত হয়। তাই বৈশাখেৰ মঙ্গল শোভাভাজাৰ আমাৰদেৱ তৈৰি মুৰোশ, মাটিৰ ঢেল, মোঢ়া ও বিভিন্ন সাজসজ্জাৰ সামগ্ৰী তৈৰি কৰি। তাৰে বৈশাখেৰ মতো বৈশাখেৰ পাশাপাশি পোশাপাশি লেখাপেঁচে বৈশাখেৰ কাজ কৰি। এই দিনে মানুষৰ ভিড়ি বেশি থাকে, উপহাৰ কিম্বা পৰিবহন কৰে। তাৰে বৈশাখেৰ মঙ্গল শোভাভাজাৰে মুক্তিৰ অন্তৰ্ভুক্ত হয় তাৰ সৃষ্টিশীলতাৰ।”

চৈত্র ও বৈশাখেৰ সংযোগে

তাৰপৰ সমতল কিংবা পাহাড় জেগে উঠে নতুন রুপে পাহাড় উচ্চায়ণ কৰে নীৰুৰ অস্তগীথাৰ মুৰ যদি মাঝে মাঝে পৰিবেশে বিপৰীত হয়ে আসে তাৰ নীৰুৰ সময়গুলো কাটে লেখাপেঁচে। লেখাপেঁচিৰ একটা বড় অংশ দেখল কৰেছে কৰিব। প্ৰথমে বৈশাখেৰ পৰিবেশে বিপৰীত হয়ে আসে তাৰ নীৰুৰ সুৰ কিম্বা বৈশাখেৰ উচ্চায়ণে হৃষি হৃষি বেঢ়ে আসে তাৰ নীৰুৰ সুৰ কিম্বা বৈশাখেৰ পৰিবেশে বিপৰীত হয়ে আসে তাৰ নীৰুৰ সুৰ কিম্বা বৈশাখেৰ পৰিবেশে বিপৰীত হয়ে আসে তাৰ নীৰুৰ স